

УДК 342.95+351.573
DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-28-34

Станіслава МИРОНЮК[©]
кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЬНОЇ ТА КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Досліджено особливості реалізації дозвільної та контрольної функції національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї в умовах воєнного стану. Зокрема, в ній з'ясовано різні форми діяльності поліції у сфері обігу вогнепальної зброї, стан і перспективи їх нормативного визначення; визначено правові підстави обігу вогнепальної зброї в умовах воєнного стану з урахуванням існуючого та перспективного законодавства; визначено особливості здійснення контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану.

Ключові слова: вогнепальна зброя, Національна поліція, дозвільна та контрольна функції Національної поліції, нормативне забезпечення.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про Національну поліцію» основними завданнями Національної поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Сутність людиноцентристської концепції діяльності поліції полягає в наданні поліцейських послуг та здійсненні контролю за дотриманням законодавства в правоохоронній сфері. У межах такої широкій функції поліції можна виділити діяльність у сфері надання послуг у формі надання дозволів на зберігання, перевезення та використання вогнепальної зброї та забезпечення контролю за дотриманням правил як реалізації дозвільних документів на цю зброю, так і за легальними обігом зброї в Україні, якість здійснення якої зараз в умовах воєнного стану та в післявоєнний період значно впливає на безпекову ситуацію в країні та рівень захисту прав і свобод громадян від злочинного посягання. Про факти негативного впливу вказують наслідки російського вторгнення та тимчасового захоплення частини Луганської та Донецької областей та анексії АР Крим у лютому-березні 2014 року, які призвели до подекуди неконтрольованого обігу різних видів зброї та боєприпасів до неї, поширення її незаконного обігу серед цивільного населення, неконтрольованого її використання або детонації, що призводило до жертв серед населення, і відповідно повноцінне вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022 року і збільшення обігу зброї можуть призвести до більш негативних наслідків. Зокрема, аналітичні дані діяльності Національної поліції України вказують, що у 2015 та 2016 роках кількість злочинів із застосуванням незареєстрованої (нелегальної) вогнепальної зброї і боєприпасів збільшилась на 35 % порівняно з 2013 та 2014 роками [1]. Водночас нові реалії здійснення військового спротиву збройній агресії росії ставлять нові виклики, пов'язані з наданням можливості громадянам України вільно володіти окремими видами вогнепальної зброї насамперед для захисту свого життя та здоров'я, а також членів своєї сім'ї, інших громад від посягання, отримавши відповідні дозволи на це та дотримуючись певних правил поведіння з цією зброєю.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання адміністративної діяльності поліції (міліції) щодо надання послуг поліцією у сфері дозвільної системи та здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними

© С. Миронюк, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/000-0001-6462-2173>
k_tsp@dduvs.in.ua

особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї були предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних учених різних історичних періодів у галузі теорії держави і права та адміністративного права, а саме: В. Авер'янова, О. Бандурки, Ю. Битяка, І. Галагана, А. Гетьмана, В. Гуменюка, О. Джафарової, С. Діденка, В. Долежана, В. Заросила, С. Ківалова, Ю. Козлова, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Коренева, А. Корнійця, С. Кузніченка, С. Лихачова, М. Матузова, О. Негодченка, В. Петкова, А. Подоляки, О. Фролова, С. Шатрави, Ю. Шемшученка, О. Ярмиша тощо. Попри це у світлі реформування поліції і відповідного законодавства, яке супроводжує цей процес, у тому числі у зв'язку з черговою активізацією законодавчих ініціатив щодо надання громадянам права вільно володіти зброєю, питання надання послуг поліцією у сфері дозвільної системи та забезпечення контролю поліцією за дотриманням правил дозвільної системи.

Мета статті – з'ясування особливостей реалізації дозвільної та контрольної функції Національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї в умовах воєнного стану, що, зі свого боку, передбачає постановку та вирашення таких завдань: з'ясувати різні форми діяльності поліції у сфері обігу вогнепальної зброї, стан і перспективи їх нормативного визначення; визначити правові підстави обігу вогнепальної зброї в умовах воєнного стану з урахуванням існуючого та перспективного законодавства; визначити особливості здійснення контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Здійснивши аналіз законодавства, можна визначити такі форми діяльності поліції у сфері обігу вогнепальної зброї: 1) надання дозволів на зберігання, перевезення та використання вогнепальної зброї; 2) здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (п. 21 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» (далі – Закон про поліцію) [2]; 3) приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв (п. 22 ст. 23 Закону про поліцію); 4) поліція засобами інформаційно-комунікаційної системи наповнює та підтримує в актуальному стані реєстри та бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, стосовно: зброї, що перебуває у володінні та користуванні фізичних і юридичних осіб, яким надано дозвіл на придбання, зберігання, носіння, перевезення зброї; викраденої, втраченої, вилученої, знайденої зброї, а також добровільно зданої зброї із числа тієї, що незаконно зберігалася (пп. 16, 17 ст. 26 Закону про поліцію); 5) поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведінки з ними та правил їх використання (п. 1 ст. 39 Закону про поліцію); 6) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення (в тому числі щодо порушення порядку обігу вогнепальної зброї), приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання (п. 8 ст. 23 Закону про поліцію).

З вищезазначеного можна зробити висновок, що лише одна форма діяльності поліції у сфері обігу вогнепальної зброї не зазнала належного правового регулювання в Законі про поліцію – надання дозволів на зберігання, перевезення та використання вогнепальної зброї, та й в цілому обслуговуюча функція поліції потребує конкретизації в цьому законі. У зв'язку з цим для належного урегулювання цих питань пропонуємо внести окремі зміни до Закону України «Про Національну поліцію», зокрема:

1. Статтю 2 «Завдання поліції» викласти в такій уточненій редакції:

«Завданнями поліції є:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;

4) надання в межах, визначених законами поліцейських послуг, в тому числі послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги».

2. Пункт 21 статті 23 «Основні повноваження поліції» викласти в такій уточненій редакції:

«21) надає дозволи фізичним та юридичним особам на зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також здійснює контроль за дотриманням спеціальних правил та порядку їх зберігання».

На виконання завдань дослідження в межах цієї статті необхідно визначити правові підстави обігу вогнепальної зброї в умовах воєнного стану з урахуванням наявного та перспективного законодавства.

Відразу треба зауважити, що на сьогодні єдиного законодавчого акта, яким би були урегульовані питання обігу зброї, в тому числі вогнепальної, в Україні не ухвалено. Історія формування законодавства про зброю в Україні зараз як і дискусії щодо її вільного (умовно вільного) обігу триває з моменту набуття Незалежності України. На цей час в різні періоди було підготовлено понад 7 проектів, що мали різні назви від Закону «Про зброю» до «Про цивільну зброю і боєприпаси», які на різних стадіях законотворчого процесу були відхилені, причиною чому була відсутність політичної волі щодо запровадження права отримання вогнепальної зброї цивільними особами. Та й громадська думка щодо унормування такого права є неоднозначною. 25 травня 2022 року уряд запустив у Дії онлайн-опитування громадян щодо легалізації носіння вогнепальної зброї цивільними особами. У ньому взяли участь понад мільйон 700 користувачів застосунку, як наслідок: 62 % учасників підтримали легалізацію зброї для особистого захисту; 19 % проти обігу зброї серед цивільного населення; 18 % підтримують варіант «для спеціальних потреб» [3].

Водночас на сьогодні у зв'язку з повномасштабним військовим вторгненням на територію України ситуація змінилась, і ми, як ніколи, близькі до ухвалення закону про зброю, адже Верховною Радою України було взято за основу проект Закону «Про право на цивільну вогнепальну зброю», метою якого є посилення дотримання режиму законності в питаннях визначення правового режиму власності на зброю, закріплення основних прав та обов'язків громадян і юридичних осіб щодо виробництва, набуття, володіння, розпорядження та використання зброї і боєприпасів, врегулювання інших суспільних відносин, що безпосередньо з цим пов'язані [4]. Законопроектом пропонується: визначити поняття права власності на цивільну вогнепальну зброю; визначити умови та порядок отримання громадянами України та юридичними особами документів про право власності на цивільну вогнепальну зброю; здійснити класифікацію цивільної вогнепальної зброї; розробити порядок видачі медичного заключення (висновку) про відсутність медичних протипоказань, які перешкоджають отриманню документу на цивільну вогнепальну зброю, який передбачає створення спеціальної інформаційно-довідкової системи з провадженням кваліфікованого електронного підпису особи, яка сформувала висновок; розробити порядок створення та ведення Єдиного державного реєстру цивільної вогнепальної зброї; визначити повноваження суб'єктів єдиного державного реєстру цивільної вогнепальної зброї; визначити загальні засади цивільного обігу (обороту) вогнепальної зброї та боєприпасів; визначити загальні засади здійснення права і виконання обов'язків власників цивільної вогнепальної зброї; встановити порядок отримання права на цивільну вогнепальну зброю та боєприпаси; визначити порядок страхування цивільної відповідальності власників цивільної вогнепальної зброї; передбачити обмеження щодо права на цивільну вогнепальну зброю та боєприпаси; передбачити використання цивільної вогнепальної зброї для самозахисту; визначити поняття зон вільних від зброї; передбачити державний контроль у сфері обігу цивільної вогнепальної зброї.

Цей законопроект, лібералізуючи, з одного боку, обіг цивільної вогнепальної зброї в Україні, одночасно посилює відповідальність за її незаконне використання, зокрема пропонується внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та Кримінального кодексу України (далі – КК) зміни, якими: до переліку видів адміністративних стягнень додати ще один вид позбавлення спеціального права, наданого громадянину – права на володіння цивільною зброєю та бойовими припасами

до неї; доповнити статтю 30 КУпАП після частини першої новою частиною, згідно з якою передбачається «Позбавлення наданого даному громадянину права на володіння цивільною вогнепальною зброєю та бойовими припасами до неї застосовується на строк до трьох років за порушення порядку користування цим правом або на строк від трьох до п'яти років за систематичне (три та більше разів протягом року) порушення порядку користування цим правом» та ін.

Слід зазначити, що цей законопроект є черговою спробою розширення можливостей для реалізації права фізичних осіб на вільне володіння цивільною вогнепальною зброєю, до якої законопроектом віднесено автоматичну вогнепальну зброю – вогнепальну зброю з автоматизованим перезарядженням, з якої, натиснувши один раз на спусковий гачок, можна здійснити більше одного пострілу. Однак громадська думка та думка політиків і правоохоронців розділилися щодо вільного володіння вогнепальною зброєю цивільними особами. Більшість з них (і ми з ними погоджуємось) визнають, що сьогоденне суспільство навіть в умовах воєнного стану не готове до належного (законного) зберігання та володіння і застосування цієї зброї, досить високий рівень напруги в суспільстві, неможливість якісної підготовки до володіння цією зброєю, низький рівень правової культури та особистої відповідальності можуть в сукупності призвести до неправомірного застосування вогнепальної зброї, що може призвести до летальних наслідків. І з іншого боку, повна заборона використання цивільної вогнепальної зброї і не бажання здійснювати поступові кроки до легалізації вогнепальної зброї (насамперед для самозахисту) може призвести і призводить до латентності цивільного обігу цієї зброї, що буде мати значно гірші наслідки [5, с. 16]. У зв'язку з цим треба підтримати прагнення законотворців та їх однодумців щодо поступового переходу до використання громадянами зброї, починаючи від надання дозволу на вільне зберігання вогнепальної зброї для відстрілів гумовими кулями, застосування якої переважно не призводить до важких наслідків, проведення аналізу практики законності її застосування, і тільки після цього порушувати питання законодавчого урегулювання повноцінного вільного обігу вогнепальної зброї. Саме така ініціатива на сьогодні з моменту початку війни виникла у фахівців МВС України і сьогодні міністерству поставлено завдання підготовки проекту базового закону про вільний обіг цивільної зброї для самозахисту, який, сподіваємось, буде першою спробою законодавчого урегулювання права володіння та використання цивільної вогнепальної зброї.

Як зазначив заступник міністра внутрішніх справ Б. Драп'ятий, концепція МВС проекту закону така: МВС пропонує надати громадянам право купувати пістолети, зберігати їх удома, використовувати для захисту себе, своїх близьких і власного майна у своєму помешканні, транспортувати зброю в розрядженому вигляді та використовувати її у тирах і на стрільбищах, – але без права носіння у мирний час. У період надзвичайного або воєнного стану носіння короткоствольної вогнепальної зброї дозволяється цивільним громадянам, які мають чинне право власності на відповідну зброю. Інакший підхід запропоновано щодо травматичної вогнепальної зброї (призначеної для стрільби гумовими кулями). Зараз право на цей вид зброї має обмежене коло суб'єктів, серед яких – поліцейські, особи, звільнені зі служби в поліції, експрацівники міліції, працівники суду, правоохоронних органів та їхні близькі родичі, особи, які беруть участь у кримінальному судочинстві, народні депутати України та інші. Автори законопроекту пропонують надати таке право (за наявності відповідних підстав) усім цивільним особам [6].

На цей час Міністерство внутрішніх справ та Національна поліція активно працюють над технічним забезпеченням функціонування Єдиного державного реєстру зброї, є сподівання, що після ухвалення закону реєстр дасть змогу: отримувати майже всі державні послуги, пов'язані зі зброєю, через мобільний застосунок «Дія»; придбати зброю та оформити необхідні документи у збройовому магазині протягом досить короткого часу; отримувати власнику зброї автоматичні нагадування про необхідність продовження терміну дії дозволів на зброю, оформлення договорів страхування, проведення періодичного огляду або відстрілу зброї тощо.

Треба також зауважити, що розробка законодавчих засад права на цивільну вогнепальну зброю має здійснюватись з огляду на вивчення закордонного досвіду правового регулювання обігу вогнепальної зброї та виокремлення і запровадження найкращих світових практик надання права на володіння вогнепальною зброєю та державного контролю за дотриманням такого права. Не заглиблюючись в аналіз

закордонного досвіду щодо цього питання, що потребує окремого наукового аналізу, треба відмітити, що в різних країнах законодавство по-різному регулює це питання і за критерієм регулювання права населення на озброєний захист держави можна поділити на три групи: перша група – які повністю легалізували використання зброї і надали їй у вільний доступ (наприклад, США); друга група – які легалізували використання зброї за умов проходження особою певної процедури її отримання (наприклад, Чехія, де застосовують тестування); третя група – держави, які не легалізували використання зброї або легалізували лише певні її види (короткоствольна або довгоствольна) (прикладом таких країн може бути Україна, в якій легалізована довгоствольна зброя, і також Японія, де немає навіть однієї одиниці зброї на тисячу жителів) [7]. Мабуть, найбільш багатий досвід регулювання цього питання і практики його реалізації мають США (понад 30 років), в яких в більшості штатів право на носіння вогнепальної зброї надано всім дорослим громадянам, які не мають протипоказань до цього, проблем із законом та дотриманням законодавства. Однак впровадження цього досвіду має здійснюватись поступово з урахуванням національних традицій.

Нижче доцільно звернути увагу на особливості реалізації ще однієї важливої функції поліції у сфері обігу зброї – здійснення контролю за дотриманням умов і порядку зберігання, перевезення та використання вогнепальної зброї.

Безпосередню реалізацію своїх повноважень у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї Національна поліція здійснює через підрозділи (сектора) дозвільної системи, які входять до структури поліції превентивної діяльності і координація яких здійснюється через керівника управління (відділу) превентивної діяльності НП. Основним інструментарієм діяльності цих підрозділів у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї є Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної зброї....., затверджена наказом МВС України від 21.08.98 № 622 [8]. Цією інструкцією нормативно урегульовані такі форми контролю за обігом вогнепальної зброї, які здійснюють підрозділи дозвільної системи НП: 1) видача дозволів на придбання, зберігання, перевезення і використання вогнепальної зброї, бойових припасів до неї; 2) надання дозволів на відкриття і функціонування об'єктів дозвільної системи; 3) обстеження таких об'єктів, погодження укладення трудових договорів на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, придбанням, зберіганням, обліком, охороною, перевезенням і використанням спеціальних визначених предметів і матеріалів; 4) проведення профілактичних заходів щодо попередження та припинення порушень правил дозвільної системи; 5) притягнення осіб до відповідальності в порядку, встановленому законом за вчинення правопорушень, пов'язаних з обігом вогнепальної зброї. Розділом 3 «Контроль за об'єктами дозвільної системи» цього положення визначено алгоритм дій підрозділів НП у сфері здійснення контролю за обігом вогнепальної зброї.

Щодо останніх нормативних змін порядку контролю за обігом вогнепальної зброї, слід зазначити, що на період дії воєнного стану було ухвалено наказ МВС від 01.03.2022 № 170, який спростив порядок надання дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану [9]. Як правильно зазначають окремі автори, цей наказ спростив процедури ліцензування купівлі, зберігання та носіння мисливської зброї та боеприпасів під час воєнного стану [10, с. 29]. Одночасно варто висловити свою позицію щодо такого спрощення, адже спрощення порядку обігу, зокрема отримання дозволу на носіння зберігання та застосування мисливської зброї, може мати значні негативні наслідки для життя та здоров'я громадян у випадку порушення порядку її застосування, адже травматична зброя має менш вразливі характеристики, ніж мисливська вогнепальна зброя, під якою треба розуміти вогнепальну зброю, що відповідає вимогам, установленим до мисливської зброї технічним регламентом, а в разі його відсутності – національним (галузевим) стандартом, зокрема мисливські гвинтівки, карабіни та штуцери, гладкоствольні рушниця, гладкоствольні рушниця із свердловиною «парадокс» з нарізками 100–140 мм на початку або в кінці ствола, мисливські рушниця зі свердловиною «сюпра», комбіновані рушниця, що мають поряд з гладкими і нарізні стволи. Не досліджуючи всі технічні характеристики мисливської зброї, а вона може бути досить потужною, а також доволі частими є поліпшення її потужностей внаслідок незаконного переобладнання власниками зброї, треба резюмувати, що вимоги до отримання дозволу на зберігання, володіння та застосування мисливської зброї повинні бути більш високими, ніж до травматичної зброї.

Крім того, контроль за дотриманням умов та правил зберігання, перевезення та використання такої мисливської зброї повинно бути посилено, перевірки не повинні мати формальний характер, походження патронів, які використовуються для відстрілу з цієї зброї, повинно бути легальне, патрони повинні бути дозволеного маркування, без дообладнання та переробки з метою посилення бойової дії.

Висновки. Підсумовуючи, треба зазначити, що легалізація права володіння цивільною вогнепальною зброєю повинна запроваджуватись в разі наявності чіткого нормативно-правового регулювання та практики дотримання головних принципів: забезпечення легального обігу вогнепальної зброї та жорсткого контролю за її реалізацією в спеціалізованих ліцензованих закладах торгівлі; створення та забезпечення ведення, в тому числі захисту єдиного реєстру вогнепальної зброї; максимальна ідентифікація власників такої зброї; унеможливлення формальних процедур отримання дозволу на зброю; створення можливостей для навчання власників зброї та надання відповідних документів, які підтверджують високий рівень таких знань та вмінь; належний контроль за дотриманням умов та правил зберігання, перевезення та використання такої мисливської зброї, перевірки не повинні мати формальний характер, походження патронів які використовуються для відстрілу з цієї зброї, повинно бути легальне, патрони повинні бути дозволеного маркування, без дообладнання та переробки з метою посилення бойової дії; запровадження процедури зупинення та позбавлення дозволу на зброю; використання електронних ресурсів, зокрема мобільного застосунку «Дія» для інформування власників зброї про необхідність продовження терміну дії дозволів на зброю, оформлення договорів страхування, проведення періодичного огляду або відстрілу зброї тощо.

Список використаних джерел

1. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2016 році. URL : https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_2016.pdf.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
3. 62 % українців виступили за обіг зброї для особистого захисту – опитування у «Дії». *Суспільство*. URL : <https://prm.ua/62-ukraintiv-vystupyly-za-obih-zbroi-dlia-osobystoho-zakhystu-opytuvannia-u-dii/>.
4. Про право на цивільну вогнепальну зброю : Проект закону України від 25.06.2022 № 5708. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219896>.
5. Миронюк Р. Щодо питання контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в період воєнного стану. *Організаційно-правове забезпечення функціонування підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану : матеріали Всеукраїнського круглого столу (м. Дніпро, 3 черв. 2022 р.)*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 14–18.
6. Закон про обіг зброї дозволить отримати майже всі держпослуги щодо неї через «Дію». *Українформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3578567-zakon-pro-obig-zbroi-dozvolit-otrimati-majze-vsi-derzposlugi-sodo-nei-cerez-diu.html>.
7. Бусол О. Зарубіжний досвід легалізації вогнепальної зброї та можливість запровадження на території України. *Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ*. URL : http://www.nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2757:zarubizhnij-dosvid-legalizatsiji-vognepalnoji-zbroji&catid=8&Itemid=350.
8. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. *Офіційний вісник України*. 1998. № 42. Ст. 1574.
9. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану : наказ МВС від 01.03.2022 № 170. *Офіційний вісник України*. 2022. № 17. Ст. 953.
10. Бахчев К. Особливості діяльності підрозділів дозвільної системи в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 28–33.

Надійшла до редакції 01.12.2022

References

1. Zvit Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny pro rezul'taty roboty u 2016 rotsi [Report of the National Police of Ukraine on the results of work in 2016]. URL : https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_2016.pdf. [in Ukr.].

2. Pro Natsional'nu politsiyu [On the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2015. № 40–41, art. 379. [in Ukr.].
3. 62 % ukrainytsiv vystupyly za obih zbroiy dlya osobystoho zakhystu – opytuvannya u «Diyi» [62% of Ukrainians were in favor of the circulation of weapons for personal protection - survey in «Diyi»]. *Suspil'stvo*. URL : <https://prn.ua/62-ukrainytsiv-vystupyly-za-obih-zbroi-dlia-osobystoho-zakhystu-opytuvannya-u-dii/>. [in Ukr.].
4. Pro pravo na tsyvil'nu vohnepal'nu zbroyu [On the right to civilian firearms] : Proyeht zakonu Ukrainy vid 25.06.2022 № 5708. URL : <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219896>. [in Ukr.].
5. Myronyuk, R. (2022) Shchodo pytannya kontrolyu polityky za obihom vohnepal'noyi zbroiy v period voyennoho stanu [On the issue of police control over the circulation of firearms during martial law]. *Orhanizatsiyno-pravove zabezpechennya funktsionuvannya pidrozdiliv preventyvnoyi diyal'nosti Natsional'noyi polityky Ukrainy v umovakh voyennoho stanu : materialy Vseukrayins'koho kruhloho stolu (m. Dnipro, 3 cherv. 2022 r.)*. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2022, pp. 14–18. [in Ukr.].
6. Zakon pro obih zbroiy dozvolyt' otrymaty mayzhe vsi derzhposluzhy shchodo neyi cherez «Diyu» [The law on the circulation of weapons will allow to receive almost all state services related to it through «Diyu»]. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3578567-zakon-pro-obig-zbroi-dozvolit-otrimati-majze-vsi-derzhposluzgi-sodo-nei-cherz-diu.html>. [in Ukr.].
7. Busol, O. Zarubizhnyy dosvid lehalizatsiyi vohnepal'noyi zbroiy ta mozhlyvist' zaprovadzhennya na terytoriyi Ukrainy [Foreign experience of legalizing firearms and the possibility of introduction on the territory of Ukraine]. *Tsentr doslidzhen' sotsial'nykh komunikatsiy NBUV*. URL : http://www.nbuv.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2757:zarubizhnyj-dosvid-lehalizatsiyi-vognepalnoyi-zbroji&catid=8&Itemid=350. [in Ukr.].
8. Pro zatverdzhennya Instruksiyi pro porядok vyhotovlennya, prydbannya, zberihannya, obliku, perevezennya ta vykorystannya vohnepal'noyi, pnevmatichnoyi, kholodnoyi i okolohshchenoyi zbroiy, prystroyiv vitchyznyanoho vyrobnytstva dlya vidstrilu patroniv, sporyadzhennykh humovymy chy analogichnymy za svoyimy vlastyvostyamy metal'nymy snaryadamy nesmertel'noyi diyi, ta patroniv do nykh, a takozh boyeprypasiv do zbroiy, osnovnykh chastyn zbroiy ta vybukhovyykh materialiv [On the approval of the Instructions on the procedure for the manufacture, acquisition, storage, accounting, transportation and use of firearms, pneumatic, cold and cooled weapons, devices of domestic production for firing cartridges, equipped with rubber or similar in their properties metal projectiles of non-lethal action, and cartridges for them, as well as ammunition for weapons, main parts of weapons and explosive materials] : nakaz MVS Ukrainy vid 21.08.1998 № 622. *Ofitsiyiny visnyk Ukrainy*. 1998. № 42, art. 1574. [in Ukr.].
9. Pro osoblyvosti vydachi hromadyanam Ukrainy dozvolu na prydbannya, zberihannya ta nosynnya myslyvs'koyi zbroiy ta naboyiv do neyi pid chas diyi voyennoho stanu [On the peculiarities of issuing a permit to citizens of Ukraine to purchase, store and carry hunting weapons and cartridges for them during martial law] : nakaz MVS vid 01.03.2022 № 170. *Ofitsiyiny visnyk Ukrainy*. 2022. № 17, art. 953. [in Ukr.].
10. Bakhchev, K. Osoblyvosti diyal'nosti pidrozdiliv dozvil'noyi systemy v umovakh voyennoho stanu [Peculiarities of activity of subdivisions of the permit system in conditions of martial law]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vntrishnykh sprav*. 2022. № 2, pp. 28–33. [in Ukr.].

ABSTRACT

Stanislava Myroniuk. Peculiarities of the implementation of the authorization and control function of the National Police in the sphere of firearms circulation in the conditions of martial law. The article is devoted to the study of the peculiarities of the implementation of the authorization and control function of the national police in the sphere of firearms circulation in the conditions of martial law. In particular, it clarified various forms of police activity in the field of firearms circulation, the state and prospects of their regulatory definition; the legal grounds for the circulation of firearms in the conditions of martial law are defined, taking into account the existing and prospective legislation; the peculiarities of police control over the circulation of firearms in the conditions of martial law are determined.

It has been proven that the legalization of the right to own civilian firearms should be implemented in the presence of clear legal regulations and the practice of observing key principles: ensuring the legal circulation of firearms and strict control over their sale in specialized licensed trade establishments; creation and maintenance of, including protection of, a unified register of firearms; maximum identification of the owners of such weapons; exclusion of formal procedures for obtaining a permit for weapons; creating opportunities for training gun owners and providing relevant documents that confirm the high level of such knowledge and skills; proper control over compliance with the conditions and rules of storage, transportation and use of such hunting weapons; introduction of the procedure for stopping and revoking weapons permits; the use of electronic resources, in particular the «Diyu» mobile application, to inform gun owners about the need to extend the validity period of weapons permits, draw up insurance contracts, carry out periodic inspection or shooting of weapons, etc.

Keywords: *firearms, National Police, authorization and control functions of the National Police, regulatory support.*